

מבוא

העבודה הנוכחית עוסקת בסכסוך המסובך בין הישראלים לפלשתינאים, כאשר המטרה העיקרית היא לבחון עד כמה השפיעה פעילותו של "גוש אמונים" והקמת ההתנחלויות כגורם שמונע ומקשה לפתור את הסכסוך. כידוע היו ניסיונות רבים להסדיר את הסכסוך כאשר המאמצים העיקריים היו בשנות ה-90, כל הניסיונות כשלו בסופו של דבר ובכל פעם חזרו שני העמים לסבב נוסף של אלימות שכלל פיגועי טרור קשים.

שאלת מחקר: בעבודה זו בכוונתי לבדוק את השאלות : מה ההשפעה של גוש אמונים ותנועת ההתנחלויות על המצב הביטחוני – האם ללא ההתנחלויות היינו מגיעים כבר להסכם שלום עם הפלסטינים ומונעים את הטרור הרצחני?

על-מנת לבחון את השאלה באופן ראוי יש להכיר בפרקים הראשונים את התהליכים ההיסטוריים, המציגים מצד אחד את הקמתה של תנועת "גוש אמונים" ואת פעולותיה ומן הצד השני את הקמתו של אש"ף ופעולותיו כמנהיג הפלשתינאים מאז שנות ה-60'. בנוסף לכך יש להבין גם את הבסיס והשורשים ההיסטוריים של הסכסוך בין הישראלים לפלשתינאים, סכסוך שמתחיל למעשה שנים רבות קודם לכן, עוד לפני שהיה קיים אש"ף ולפני שהייתה קיימת תנועת "גוש אמונים". לאחר מכן ניתן יהיה לעבור להתמקדות בצד הישראלי ובהשפעותיו של "גוש אמונים" על תהליך השלום שלושת הפרקים הראשונים בעבודה יעסקו בסקירה ההיסטורית של הגורמים הללו : פרק אחד יתמקד בתנועת "גוש אמונים" ופעילותה", פרק שני בתנועת אש"ף ופרק שלישי בסכסוך הישראלי-פלשתינאי בכללותו לאורך ההיסטוריה. לאחר שנכיר את הגורמים הללו היטב, נוכל לעבור לניסיונות לפתור את הסכסוך על-ידי הסכם שלום שהתקיימו בשנים המאוחרות יותר. כדי לנתח נושא זה, אתמקד במחלוקת הקיימת בצד הישראלי ובתוכה היחסים כלפי "גוש אמונים". כך ניתן יהיה לראות האם ההתנחלויות שהוקמו אכן היו המכשול לשלום וגרמו לכך שהסכסוך לא נפתר עד היום. כמו כן פרקים אלה יבחנו את השאלה האם ההתנחלויות הן גם אינטרס ביטחוני, או שמא הן קמו רק בשל אידיאולוגיה ודווקא יוצרות נטל בטחוני.

לאחר שאסיים את כל השלבים הללו אוכל להציג את מסקנתי הסופית ובה אקבע האם אכן ההתנחלויות הם מרכז הבעיה ובהתאם לכך אציע גם את הפתרון שאני סבור שיכול לתת מענה לבעיה זאת. כמובן שיתכן גם שהמסקנה תהיה שההתנחלויות אינן הגורם המקשה וקיימות נסיבות אחרות המונעות את פתרון הסכסוך.

רק ב-1964 הוקם ארגון אש"ף (הארגון לשחרור פלשתיין), אשר שם לעצמו מטרה להיות נציג הפלשתינאים ולהקים להם מדינה במקום מדינת ישראל היהודית. הארגון דגל במאבק אלים כנגד מדינת ישראל ונועד גם לקחת חסות על כלל הפלשתינאים שהיו מפוזרים במדינות ערביות שונות מאז 1948. בשנים הראשונות לפעילותו היו חילוקי דעות לגביו במדינות הערביות, לגודמא ירדן התנגדה להקמתו ולכך שהוא יהיה "בעל הבית" של הפלשתינאים (שמש, 2012, עמ' 226-231).

ב-1967 הביסה מדינת ישראל במלחמת ששת הימים את צבאותיהם של מדינות ערב. בעקבות תוצאות המלחמה כבשה ישראל את שטחי יהודה שומרון ועזה ולמעשה הכניסה תחת ידיה המוני אזרחים ערבים שהיו לפני כן חלק מירדן וממצרים. בנוסף לכך, בעקבות תוצאות המלחמה הזניחו מדינות ערב את העיסוק בנושא הפלשתינאי וכך הפך אש"ף לנציגם המובהק והמוביל של הפלשתינאים (רובין ורובין, 2006, עמ' 49-53).

בשנים הללו התחזקה מאד דמותו של יאסר ערפאת כמנהיג הארגון וכמנהיג העם הפלשתינאי בכללותו. לאחר שמדינות ערב נכשלו בניסיון להתמודד עם ישראל במלחמה של צבא, האמין ערפאת כי הוא מצא את האסטרטגיה הנכונה ועל-ידי מלחמה מתמשכת של טרור יוכל להביא בסופו של דבר למיטוטה של מדינת ישראל. ערפאת ואנשי אש"ף השתלטו על חלקים בתוך ירדן, כדי שיוכלו להיות קרובים לגבול עם ישראל ולבצע משם פעולות טרור כנגדה, בהתאם לטקטיקה של המנהיג שמטרתה להביא לשחיקה של מדינת ישראל (רובין ורובין, 2006, עמ' 57-58).

הארגון הגביר מאד את פעולותיו האלימות כנגד ישראל בשטחי ישראל ובחול"ל. בין היתר בוצעו כמה פיגועים קטלניים ומפורסמים – רצח הספורטאים במינכן, פיגוע אוטובוס הדמים ועוד. נוכח התגברות פעולותיו ומעמדו של אש"ף, קבעה גם הליגה הערבית ב-1974 כי מעתה והלאה אש"ף הוא נציגם הרשמי של הפלשתינאים. אש"ף מבחינתו המשיך להגביר את דרכי פעולותיו וקבע את "תכנית השלבים" לפיה המאבק בישראל לא צריך להיות רק באמצעים אלימים, אלא יש לשלב אותו גם בערוצים הדיפלומטיים (רובינשטיין, 2001, עמ' 75-78).